Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 230. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 4-го ГРУДНЯ, 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 4, 1984. No. 230. VOL. XC.

НА ВОЛИНІ ЗНОВУ ЗАСУДИЛИ ЧОТИРЬОХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Київ. — Київські республіканські газети, а також кагебівський тижневик „Вісті з України", друкований і висиланий для українців за кордоном, бо його в Україні в жадній книжковій і газетній крамниці не можна купити, надрукували інформацію про чергове совєтське судилище над чотирма українськими націоналістами, колишніми членами УПА — Олександром Палигою, Михайлом Левицьким, Нілем Якубчуком і Василем Боднаром, яким нібито було „доведено повністю в скоєнні багатьох злочинів, зокрема у знищенні понад 200 мирних жителів села Загаї, більше як 100 осіб в селі Коповальце та у звірячому вбивстві радянських активістів".

Колегія обласного суду, яка провела свою „сесію" в селі Мар'янівці, Горохівського району, Волинської області, засудила згаданих українських патріотів і антикомуністів „до вийняткової міри покарання — розстрілу". „Представники трудящих села і району, присутні в будинку культури із схваленням зустріли цей справедливий вирок", — пишуть з насолодою совєтські рептильки.

Очевидно, КҐБ й інші совєтські судові органи постаралися про „доказові матеріяли" проти підсудних і „свідків", а зокрема про здраматизування цілого процесу, щоб надати йому особливого антиукраїнського і антинаціоналістичного змісту. Чого там тільки не повписували совєтські писаки: там і „розкопані криниці із жертвами націоналістів", такі відомі для багатьох українців з першого перебування комуно-московських окупантів в Галичині, коли вони тільки й тим займалися, що начиняли трупом криниці, щоб потім записати їх на рахунок „українських буржуазних націоналістів", і пута, сокири, лопати, переломлені черепи потрощені кістки, щось на взірець львівських Бриґідок з 1941 року, незабутніх сцен совєтської масакри українського свідомого елементу.

„Ніяких слідів каяття чи винуватості на обличчях підсудних не було видно", — пишуть совєтські звітодавці, так немовби вони очікували, щоб колишні вояки УПА і члени ОУН покаялись перед ворогом.

Процес тривав аж три тижні і прийшов до такого, до речі відомого вже від давна українському народові висновку: „Націоналістичним вбивцям не було, нема й не буде прощення, строку давності по відношенні до них не існує — така одностайна думка радянських людей".

А все ж таки 40 років після закінчення Другої світової війни треба судити „українських буржуазних націоналістів". Значить перманентна війна українського народу з комуно-московськими окупантами триває.

У Філядельфії помер д-р Лука Луців

Св. п. д-р Л. Луців

Філядельфія. — В суботу, 1-го грудня 1984 року, тут помер на 90-му році життя св. п. д-р Лука Луців, відомий літературознавець і критик, учитель середніх шкіл в Галичині, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, довголітній співредактор щоденника „Свобода", дослідник Тараса Шевченка в слов'янських літературах, автор багатьох книжок.

Д-р Л. Луців народився 30-го жовтня 1895 року в с. Гущова, Західня Україна. Після закінчення середньої школи студіював у Празі, де здобув докторат із славістичної філології, від 1927 до 1937 року учителював в гімназіях в Галичині, а від 1937 до 1939 року в педагогічному ліцею, а потім, вже на еміграції в таборових гімназіях. В 1949 році прибув з великою хвилею української еміграції до З'єднаних Стейтів Америки, а від 1952 аж 1970 року працював редактором у „Свободі".

У ранніх роках свого життя служив при Українських Січових Стрільцях і Українській Галицькій Армії і взагалі цікавився українським науковим, літературним і громадським життям української діяспори. Був автором, як вже було сказано, багатьох книжок, між ними: „Маркіян Шашкевич", „Ольга Кобилянська", „Т. Шевченко — співець української Землі" та багатьох інших, які появились у В-ві „Свобода".

Парастас був відправлений тут у понеділок, 3-го грудня о год. 7-ій вечора в похоронному заведенні Насевича. Заупокійна Служба Божа — у вівторок, 4-го грудня, о год. 9-ій рано в катедрі Непорочного Зачаття ПДМ у Філядельфії, а потім тіло буде перевезене на український католицький цвинтар св. Духа в Гем тонбургу, Н. Й., і там похоронене.

Покійний залишив в жалобі дружину Олександру, ближчу і дальшу родину, численних приятелів і опікунів.

ДОПОВІДЬ В „ТРИЗУБІ"

Філядельфія. — Тут в приміщеннях Українського Спортового Осередку „Тризуб" відбудеться в неділю, 9-го грудня ц.р., доповідь відомого із своєї активності на останніх Олімпійських Іґрищах Осипа Зінкевича. Він буде говорити на тему „Українська еміграція в боротьбі за незалежну участь України в Олімпійських Іґрищах". Доповідь, ілюстрована прозірками, розпічнеться о год. 2-ій по полудні, а вступ на неї за добровільними датками.

ВІДПОВІДАЮТЬ НА СТАТТЮ „НЮЗВІК" ПРО УКЦЕРКВУ

Ню Йорк. — В тижневику „Нюзвік" з датою 3-го грудня 1984 року, появилися поміж листами до редакції два листи у справі інформації того тижневика з 5-го листопада ц.р., про таємного діяча голови Східної Конгрегації в Римі кардина ла Владислава Рубіна, який заперечується право до патріярхату УКЦ та ставиться під запит статус одружених і висвячених після 1963 року українських католицьких священиків.

Один з листів, підписаний Митрополитом УКЦ в ЗСА Стефаном Суликом, стверджує, що Рим признає існування „підпільної" Української Католицької Церкви в СССР тим, що покликав Митрополита Мирослава Любачівського наслідником померлого Кардинала Йосифа Сліпого, Верховного Архиєпископа Львова.

„Є правдою, пише Митрополит С. Сулик, що Католицька Церква не дозволила нам називати нашого Архиєпископа 'патріярхом' але вона теж ніколи не перешкоджала нам стреміти до того. Поруч із цим українські католицькі єпископи в Европі все ще мають право висвячувати на священиків одружених людей. Ми заперечуємо, що ми одержали доручення всіх їх суспендувати".

Другий лист до редакції поміщений в тижневику є пера відомого пластового діяча і активного військового лікаря в-ра Ореста Гаврилюка з Вашінгтону. Він стверджує, що не минуло два місяці від смерти патріярха УКЦ Кардинала Йосифа Сліпого, як Ватикан вже пробує знівечити його спадщину. Д-р О. Гаврилюк у своєму листі пригадує, що ще Папа Климентій VIII у 1596 році дав права Українській Католицькій Церкві, з повною автономією та задержанням усіх східних традицій, з яких одною були одружені священики.

Далі автор листа звертає увагу на знищення УКЦ під окупацією СССР, вбивство всіх єпископів та заслання Кардинала Й. Сліпого. Тепер, пише д-р О. Гаврилюк, біля 1,2 мільйона українців католицького віровизнання живе у вільному світі і все чого вони бажають — це щоб їм дозволено практикувати релігійні традиції без втручання у них посторонніх чинників. „Тому, що більшість наших священиків є одружені, закінчує листа О. Гаврилюк, суспендування їх сьогодні є однозначне із смертю нашої Церкви".

В Чикаго висвітлять фільм „За стерном долі"

Чикаго. — Управа 114-го Відділу УНСоюзу, Товариство св. Князя Володимира, головою якого є Іван Сірик, а секретаркою Ольга Бережан, та Управа Української Православної Ліґи повідомляють, що в неділю, 16-го грудня ц.р., о год. 12:30 полудня у церковній залі катедрального храму св. Князя Володимира буде висвітлений фільм УНСоюзу „За стерном долі".

Перед висвітленням фільму коротку доповідь виголосить головний контролер УНС інж. Анатолій Дорошенко, у якій згадає про багатогранну працю Українського Народного Союзу на протязі 90-ти років.

До огляду історичної вартости фільму, Управи 114-го Відділу УНСоюзу і Української Православної Ліґи, запрошують не лише своїх членів, але й парафіян катедрального храму св. Князя Володимира, як також українське громадянство міста Чикаго й околиці.

Головно проситься молодь прибути й довідатися з фільму про мозольну працю піонерів, які діяли у невідрадних обставинах, але задержали свою ідентичність.

Управа Ліґи інформує, що перед висвітленням фільму можна буде купити солодке, канапки і каву. Вступ на фільм — вільний.

ВШАНУЮТЬ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

Вотервліт, Н. Й. (І. Д.). — Заходом українських католицьких парафій Олбанської округи в неділю, 16-го грудня ц.р., буде відправлений Молебен за душу св. п. Митрополита Андрея Шептицького в церкві св. Миколая у Вотервліті в год. 3:30, відтак відбудеться в церковній залі святочна Академія з приводу 40-ліття смерти Великого Митрополита Андрея. Запрошується все громадянство численно прибути.

Плянують етнічне Різдво в столиці Пенсильванії

Гаррісбург, Па. — Тут у музеї імени Вілляма Пена відбудеться четверте вже з черги святкування Різдва етнічних груп. У ньому етнічні групи вбирають свої ми традиційними прикрасами великі ялинки та показують свої звичаї і страви в часі від 9-го грудня до 12-го січня.

Святкування відкриють того року губернатор Ричард Торнберг зі своєю дружиною в неділю, 9-го грудня, о год. 2-ій по полудні, при співучасті директора історичної і музейної комісії стейту Пенсильванія д-ра Леррі І. Тайз і екзекутивного директора для справ спадщини Ричарда Янковского.

В тому році 23 етнічні групи будуть мати свої ялинки та показувати свої традиційні звичаї, між ними також українці.

Різдвяні пісні виконають хори етнічних груп впродовж трьох неділь коли відбуватиметься різдвяна програма, тобто 9-го, 23-го грудня і 6-го січня.

За ближчими інформаціями про цю різдвяну програму можна звертатися до: Richard Jankowski, 309 Forum Buildings, Harrisburg, Pa. 17120 або телефонічно на число (717)783-8625.

Можна купити переграні на тасьмі давні платівки

Монтреаль, Кве. — Видавництво платівок і тасьм „Євшан", що має свій осідок у Монтреалі, повідомляє, що воно перевидало ряд добре відомих, популярних українських платівок, яких сьогодні вже не можна купити. На кожній тасьмі є награнних 16 пісень, і серед них знаходяться такі відомі раніше виконання ансамблів, як, наприклад, Українських Бандуристів, ансамблю „Рушничок", хорів „Думка", Верйовки, як також дві платівки у виконанні померлого письменника і гумориста Миколи Понеділка та повна музична комедія „Сватання на Гончарівці".

При замовленні трьох тасьм у ціні 26.95 дол. четверту можна тепер одержати даром, аж до 31-го січня 1985 року.

До ціни 26.95 дол. треба додати доплату за пересилку у висоті 1.55 дол.. Замовлення слід слати на адресу: „Yevshan Corpobation", Box 125, Station St. Michel Montreal, Que. H2A 3L9, Canada.

Р. РЕҐЕН НЕ РОБИТЬ ІЛЮЗІЙ ВІДНОСНО МОСКВИ

Вашінгтон. — У розмові з редакторами газети „Вашінгтон Таймс" президент Роналд Реґен, зупиняючись на питанні американсько-совєтських відносин, сказав, що він не робить ніяких ілюзій щодо Москви. Він нагадав, що Брежнєв колись сказав, що детант служить цілям Кремля і до 1985 року Совєтський Союз зможе досягнути всього того, що він бажає, й іншими засобами.

„Я задоволений, однак, що з совєтами можна мати справу, якщо діяти на практичній основі — практичній для них — і якщо їм вказати, що в їх інтересах і в наших інтересах робити те чи інше", — сказав президент.

Говорячи про шість совєтських кораблів, що пливуть до Нікараґуа зі зброєю, Р. Реґен сказав, що він не знає, чи Москва хоче таким способом перевірити його рішучість. „Іноді совєти роблять такі речі, — сказав він, — і ми стежимо за тим, що там знаходиться. Ми не піднімаємо шуму, якщо на цих кораблях лише господарські вантажі, але ми напоготові і підтримуємо з Совєтським Союзом контакт в цьому питанні".

Президент Р. Реґен заявив, що ЗСА не допустять, щоб совєти посилали в Нікараґуа удосконалені літаки, бо це створило б загрозу західній півкулі. „Ми ясно сказали їм, що в такому випадку не будемо мовчати", — додав Р. Реґен.

У ЗСА вийшла книжка промов К. Черненка

Вашінгтон. — Київська газета „Радянська Україна" повідомила у числі з 17-го листопада ц.р., що у Вашінгтоні, у приміщенні совєтської амбасади, відбулась офіційна церемонія представлення американським читачам книги п. з. „Радянсько-американські відносини: статті і промови Костянтина Черненка", випущеної тут у світ видавництвом „Прейґер".

На церемонії були присутні „визначні політичні діячі, представники громадськості, дипломатичного корпусу, діячі науки і культури", — пише згадана газета.

Перед присутніми виступив амбасадор СССР до З'єднаних Стейтів Америки Анатолій Добринін, він зачитав звернення совєтського лідера до американських читачів, у якому відмічається, що Совєтський Союз бажає, мовляв, „добрих відносин" із ЗСА і бажає домовленостей „по широкому спектру питань".

У політичних колах ніхто не сумнівається, що видання книги генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР в ЗСА, якраз під теперішню пору, є черговим совєтським політичним трюком, щоб пропагандивно випередити Америку напередодні переговорів про зменшення нуклеарної зброї і сказати американським читачам, що переговори відбуватимуться з ініціятиви СССР, який, як зрештою підкреслюється у замітці, „веде мирну політику у світі".

Виступив на цій пропагандивній „імпрезі" також редактор видавництва „Прайгер" Р. Чеймберс, і висловив впевненість, що вихід книги сприятиме поліпшенню взаєморозуміння між народами ЗСА і СССР. „Книга совєтського керівника, — підкреслив Чеймберс, — стане позитивним вкладом у розширення і поглиблення діялогу між двома країнами".

Очевидно, книгу пропагує і розповсюджує в ЗСА комуністична партія і її нечисленні прихильники. Знайшлися також і деякі американські пацифісти, які, один наперед одного, почали розхвалювати книгу К. Черненка „а при тому вони „печуть свою печеню", виступають проти Адміністрації президента Роналда Реґена і її „пропагандивної машини, яка нагромадила гори брехні навколо совєтської політики і СССР в цілому".

Подію виходу у світ книги совєтського старичка використала також совєтська пропаґанда. Усі засоби масової інформації СССР, повідомляючи про вашінгтонську подію, не забули при тій нагоді ще раз навести страх на американців від нуклеарної війни, яка „зависа над людством і може привести до знищення нашої цивілізації". Оце й була головна ціль появи згаданої книги, відмічують розсудливі американські політичні спостерігачі.

В ПОЛЬЩІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ТЕРОР ПРОТИ ПРИХИЛЬНИКІВ „СОЛІДАРНОСТИ"

Варшава. — Пресові агентства і західні кореспонденти інформують, що в Польській Народній Республіці, якою керує військова хунта комуністичних військовиків під керівництвом першого секретаря ПОРП, прем'єр-міністра, міністра оборони і наглядача над міністерством внутрішніх справ ген. Войцеха Ярузельського, продовжується терор проти членів і прихильників забороненої робітничої профспілки „Солідарність", не зважаючи на те, що ще не загоїлась рана після вбивства о. Єжи Попелюшка.

Пресове агентство Юнайтед Пресс Інтернешенал повідомило, що в кінці тижня невідомі терористи, напевно агенти Служби Безпеки, як у випадку Попелюшка, схопили, тортурували і вбили одного профспілкового активіста, а потім замордованого залишили чи викинули з автомобіля біля шляху, а двох священиків, також прихильників „Солідарности" перебрані на цивільно особняки покалічили, і перестерегли їх, що дальша їхня активність може закінчитися трагічно. Все це сталося у південносхідній частині Польщі.

Також заборонена, але діюча підпільно група нагляду над брутальністю членів компартії, поліції і війська повідомила західних кореспондентів, що урядові речники закрили п'ять випадків нових схоплень прихильників „Солідарности", загалом діють тепер дуже приховано у випадках розслідування справ схоплювання, тортур чи навіть вбивства антикомуністів чи тільки противників теперішнього режиму. Вони навели випадок із 42-річним активістом „Солідарности" в Любліні, якого знайдено при шляху тяжко побитим. Медична перевірка встановила сильний удар по голові твердим предметом. Крім того його мусіли тортурувати, бо під нігтями були видні знаки, куди СБ запихала напевно голки при допитах. Після перевезення побитого до шпиталю Станіслав Час помер коротко після цього.

Про брутальні тортури розказали кореспондентам два отці — Евгеніюш Костюшко і Зенон Зьомик, які особисто перейшли через опитування Служби Безпеки, яка, як вже підтверджували інші свідки раніше, має славу найжорстокішої поліції серед сателітних держав. Отця Костюшка кололи багнетами, гасили на шкірі запалені цигарети, знущалися над ним в інший спосіб Обидва тортуровані священики ще й сьогодні перебувають під медичним наглядом і не повернулися покищо до виконування їхньої служби в парохіях.

Польське суспільство, поставлене перед такими страшними доконаними фактами, починає протестувати перед офіційними урядовими колами і в доступній йому пресі. Очевидно, у політичних колах Заходу не виключають, що вбивство о. Є. Попелюшка й продовження терору над іншими активістами, є ділом скрайньо-правих елементів в компартії, які не дуже схвалюють політику теперішнього уряду В. Ярузельського.

У СВІТІ

УРЯД ГОНДУРАСУ погодився, щоб З'єднані Стейти Америки розбудували в їхній країні свої постійні військові бази, які гарантуватимуть безпеку не тільки для ЗСА, але також для Гондурасу й інших центральноамериканських держав. Полк. Ефрейн Гонзалес, шеф штабу гондураської армії, заявив свою підтримку цим пропозиціям уряду, кажучи, що у випадку поширення громадянської війни з Нікараґуа, яка користується великою військовою підтримкою Совєтського Союзу і Куби, Гондурас не дасть собі ради сам і тому присутність американського війська є одинокою гарантією безпеки.

ПРЕЗИДЕНТ ЕЛЬ САЛЬВАДОРУ Хозе Наполеон Дуарте наказав перевести слідство замішання високого старшини у вбивство двох американських дорадників і голови організації розподілу харчів серед бідного прошарку населення. Коли виявилося що Ізідоро Льопез Сібріян винен у закидах прокуратури, Дуарте наказав звільнити згаданого старшину з армії без жадних прав. Звільненого з-під контролі армії Сібріяна судитиме тепер цивільний суд. Засоби масової інформації в загальному позитивно висловились про рішення президента Дуарте, за урядування якого в країні панує справедливість і пошанування конституційної влади, не зважаючи на громадянську війну.

ҐЕН. ФАБІЯН ВЕР І 25 інших осіб, переважно військовиків, яким спеціяльна дослідча комісія закинула участь у вбивстві лідера опозиції Беніньо Акіно, отримали 10 днів часу для представлення доказів своєї невинности і опрокинення обвинувачення їх у вбивстві. Як відомо, Ф. Вер, тепер у відставці, був головою штабу філіппінської армії і дуже популярною серед військовиків особою.

МЕҐМЕТ АЛІ АДЖА, який 13-го травня 1981 року намагався вистрілами з пістолі вбити Папу Івана Павла ІІ на площі св. Петра в Римі, написав листа до турецької популярної газети „Гуррієт", у якому каже, що агенти КҐБ і їх болгарські колеги погрожували йому смертю, якщо він буде зраджувати під час слідства таємниці плянованого вбивства. Згадана газета опублікувала листа Аджі, написаного ним 16-го листопада з тюремної келії в Італії, де він відбуває досмертний засуд. Речники турецької поліції перевірили письмо Аджі і ствердили, що лист був дійсно написаний рукою турецького терориста, який, як це він сам заявляє, виконував тільки доручення КҐБ.

ЗАХІДНІ ПОЛІТИЧНІ спостерігачі і кореспонденти підтвердили в Парижі, що в Чаді, африканській державі, яка колись була колонією Франції, все ще перебуває велике число лівійських вояків, приблизно 350 до 450,000 осіб. З цього приводу між Лівією і Францією заіснували напружені відносини, бо обидві країни підписали договір, на підставі якого Франція вже давно відтягнула свої частини, а Лівія, зламавши договір, продовжує вдержувати в тій країні своє військо.

КОЛИШНІЙ ГОЛОВНИЙ дорадник президента Джиммі Картера у справах крайової безпеки Збігнєв Бжезінскі заклякає західні країни анулювати Ялтинську угоду із Совєтським Союзом, яка є корисною тільки для СССР, бо вона закріпила за ним домінацію над багатьма країнами Східної і Центральної Европи. Проф. З. Бжезінскі обвинуватив Захід в байдужості до долі поневолених народів у Східній Европі і заявив, що західні країни є відповідальними за їхню долю. На його думку, їхнім обов'язком тепер є анулювати договір і допомогти тим народам створити територію без домінації будь-якої великодержави. Очевидно, ЗСА, як найбільша і потужніше сильна під кожним оглядом держава, повинна вести перед у цьому змаганні до волі поневолених народів.

В АМЕРИЦІ

СТАН ВІЛЛІЯМА ДЖ. ШРЕЙДЕРА, другого пацієнта, якому вщепили штучне серце „так поправляється з дня на день, що в цьому тижні мають вже його перенести до звичайної кімнати і дозволяють йому вже встати з ліжка. В четвер, 29-го листопада, родина хворого враз із лікарями відбула пресову конференцію, в якій з радістю ствердили швидку поправу сил хворого.

ДЕПАРТАМЕНТ ХАРЧУВАННЯ та ліків дозволив офіційно на вщеплювання електричного апарату для глухих, який привертає їм слух. Це вперше зроблений штучно апарат буде заступати людський змисл і це є великим досягнення для винахідників та лікарів, який облегшить долю великої кількости зовсім глухих людей.

ІНАВҐУРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена буде тим разом переведена куди скромніше як після першого обрання його президентом і буде призначена в першу чергу для молодих людей, які підтримували його. Головним кличем інавґурації є слова: „Ми нарід... Американське торжество".

ПЛЯНУЮТЬСЯ ВЕЛИКІ ЗМІНИ в правилах для членів Сенату. Якщо вони перейдуть, тоді кожний сенатор буде мати менше доручень брати участь у спеціяльних комісіях, а буде мати більше труднощів продовжувати дискусії над поодинокими справами, вживаючи процедуральних тактик.

РОСІЙСЬКА ЕМІҐРАНТКА Свєтлана Огороднікова, яка стоїть під закидом шпигунства враз із своїм чоловіком, в наслідок арештування агента ФБІ Ричарда Міллера, зізнає тепер, що вона була інформатором ФБІ та мала сексуальні зносини з двома агентами, зокрема з арештованим під закидом шпигунства на користь СССР Р. Міллером. Її адвокат вимагає тепер доступу до тайних документів, щоб ними доказати правдивість тверджень С. Огороднікової.

З ПРИВОДУ ЗАНЕЧИЩЕННЯ заливу біля Бостону, суддя вищого суду в тому місті, Пол Ґерріті не дозволив новим комерційним будівлям долучитися до існуючої системи каналізації, що вже вже через довгі роки служить Бостонові і 42-ом його передмістям.

У ПОРТАХ ЗАХІДНЬОЇ Німеччини відбувається масова втеча поляків з люксусового польського корабля „Рогалін". Досі втекло 770 туристів, які попросили уряд Федеративної Республіки Німеччини, а також інші країни, в тому числі ЗСА, про надання їм права політичного азилю і сталого перебування. Деякі поляки називають це втечею від нужди, перекупства, крадежей на урядовому рівні, політичного переслідування, поліційного терору і страху.

ПРЕДСТАВНИКИ ЗСА І КУБИ відновили переговори у справі небажаних в ЗСА кубинських втікачів, які прибули до цієї країни з великою хвилею імігрантів в 1978-79 роках, між ними багато кримінальників, умово і венерично хворих, що їх Кастро зумисне долучив до групи осячих переселитися до Америки. Розмови відбуваються в Ню Йорку. Йдеться про 3,000 небажаних кубинців, яких ЗСА хочуть назад репатріювати до Куби.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„МИРОВА ОФЕНЗИВА" МОСКВИ

Згідно з численними повідомленнями американської і міжнародної преси, так Вашінґтон, як і Москва щораз частіше і голосніше говорять про потребу політики „нового детанту".

Як відомо, на початку цього місяця перед президентськими виборами, совєтський пропаґандивний апарат явно і голосно „піддержував" кандидатуру Волтера Мондейла, з яким, на думку Політбюра, Москва скоріше могла договоритися як з Роналдом Реґеном.

Але будучи твердими реалістами, совєтські ватажки швидко зорієнтувавшись, що Реґен втішається великою популярністю серед американського народу і що в нього прикмети знаменитого лідера, в руках якого сильна керма Урядом, змінили свій тон і тактику.

Від кількох тижнів між Вашінґтоном і Москвою проходить обмін засекречених дипломатичних нот і телеграм і за вийнятком однієї перестороги Реґена проти совєтських „міґів" для Нікараґуа — ані Вашінґтон ані теж Москва, не кидають громів оскаржень один проти одного.

Костантин Черненко також радильно знінив свій тон. Він уже не повторяє, що Америка мусить забрати свої найновіші ракети із Західньої Европи, і щойно тоді Совєтський Союз погодиться на продовження роззброєневої конференції у Женеві.

У тому самому часі до Америки прибуває совєтська торговельна місія переговорів у справі набуття американської технології, яку Вашінґтон здержав був після совєтської окупації Афганістану.

Водночас праезидент Реґен висилає до Москви спеціялістів в справі роззброєння, які мають приготовити відвідини державного секретаря Джорджа Шулца до Москви в січні 1985 року для переговорів із совєтським міністром закордонних справ Андреєм Ґромиком.

Уся ця дипломатична метушня витворює у світі „мировий клімат" і великі сподівання. Союзники в Европі в цьому напрямі особливо сильно натискають на Уряд ЗСА.

Повідомляють з Москви, що Михаїл Ґорбачов, якого за стажем загально вважають другим по Черненкові членом Політбюра, вибирається на дипломатичні відвідини до Лондону, щоб переговорювати з прем'єр-міністром Марґарет Татчер у справі роззброєння. Ясно, що справа тут відноситься не так до британського як американського Уряду. В Москві сподіваються, що Татчер має значний вплив на президента Реґена і що вона напевно переконуватиме Реґена, щоб представники американського Уряду взяли участь у цій майбутній конференції.

Як можна завважити з повідомлинь у пресі, радіо, чи телевізійної мережі — Америка рішилася уже бути учасником дискусій на тему загального роззброєння.

Але, якщо йдеться про Москву, то зовсім не дивно, що справа мається куди інакше. Треба пам'ятати, що справи бажання миру — „нуклеарного миру" чи „міжнародної моралі" не матимуть ніякого впливу на рішення Москви. З історії уже знаємо, що совєтські прводідники лиш тоді беруть участь у міжнародних конференціях, коли в них бачать виключно власні і незаперечні користі, а зовсім не „журяться" Заходом.

Совєтський уряд підписує міжнародні договори, але і часто їх ламає — в залежності від власних міркувань: вийде це йому на добро чи ні?...

Тому стратегічна лінія, яку повів президент Реґен, щоб таки допровадити представників совєтської влади до переговорів покищо вказує на успішний і правильний політичний крок. Проте, як відомо, всі дальші потягнення в напрямі згаданої конференції залежатимуть таки від примх совєтських ватажків чи евентуального конфлікту внутрі самого Кремля.

Але, приглянувшись історії совєтської імперії і її стосунків із Заходом, покладати надії на довше порозуміння Совєтського Союзу із Америкою — важко.

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали. Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реаґувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

М. Платковський

ЧИ НОВА ПОЛІТИКА ПРЕЗИДЕНТА РЕҐЕНА?

Якщо хтось припускав, що після величезної виборчої перемоги президент Реґен почне ще „твердіше" говорити з Москвою, закоханий своїм успіхом, то це була безумовно помилка. Навпаки, власне після перемоги Реґен міг собі дозволити на великодушність і супроти Москви. Правда, ця остання явно втручалася у внутрішні американські справи, роблячи все від себе можливе, щоб Реґен не виграв виборів, але, власне, вигравши їх, він міг собі дозволити на новий „тон" супроти Москви. Москва програла, бо не розуміла правдоподібно американської ментальности, яка не бажала собі чужого впливу на чисто американські справи: президентські вибори. А тому можна навіть піти аж так далеко, щоб припустити, що Москва, виступаючи проти президента Реґена, не тільки йому не пошкодила, але навіть йому допомогла.

Чи справді президент Реґен, роблячи і поновлюючи свої пропозиції для Москви відновити розмови у важливих справах зброєнь і взагалі щодо зменшення напруження поміж Вашінґтоном і Москвою, розпочинає якусь нову політику? Такі припущення робить західньоевропейська преса і навіть деякі західньоевропейські політики, вітаючи немов би нове наставлення Реґена. В такий же тон вдаряє і совєтська політика, якщо „Правда" написала, що, мовляв, після виборів американська політика злагіднила своє відношення до СССР. Це вказує на те, що і західньоевропейські політики, а також і Москва, бажали б собі покращання відносин між Заходом і Сходом. Чому?

У Західній Европі панує переконання, що напруження поміж Америкою і СССР може доповадити до воєнної катастрофи, в якій в першу чергу потерплять країни Західньої Европи. Так само ці країни, а особливо Західня Німеччина, обіцяють собі великі користі з торговельних відносин з совєтсько-російською імперією. В цьому останньому відношенні, коли йдеться не про дальшу мету, але про ментальні, еґоїстичні забажання, можливо політики Західньої Европи мають рацію. Але чи є оправдані якісь побоювання щодо війни? Немислимо, щоб СССР розпочав якийсь воєнний похід на Західню Европу. Нападом з ужиттям нуклеарної зброї? Але ж тоді приходить Америка зі своїм нуклеарним парасолем на захист своїх европейських союзників. Напад без ужиття нуклеарної зброї? Теж дуже й дуже неправдоподібне. Поперше, тому, що Америка може на такий напад відповісти таки захистом з ужиттям нуклеарної зброї. Подруге, тому, що Москва непевна щодо своїх „союзників" серед т. зв. сателітних держав. Не можна, звичайно, твердити, що Польща, Угорщина, Чехо-Словаччина тощо відразу розпочнуть революційну акцію проти СССР, але ж совєтські війська муситимуть проходити через територію країн, у вірності яких Москва далеко і далеко не може бути певною. З цих міркувань, на нашу думку, припущення що Москва може піти війною на Західню Европу, відпадає, а значить західньоевропейські політики роблять помилку, коли натискають на Реґена, щоб він „злагіднив" своє ставлення до Москви.

Якими міркуваннями керується Москва, коли вона саме тепер готова нібито відновити „діялог" з Вашінґтоном? І тут відповідь може бути тільки одна: жахливий економічний стан Совєтського Союзу. Москва потребує допомоги Заходу в економічному відношенні. Отже, не Захід, але Схід потребує за всяку ціну отого „злагіднення" відносин з Америкою й іншими країнами Заходу. І якщо Москва піде на відновлення „діялогу", то, очевидно, Захід і Америка не будуть цьому протиставитися.

Але тут ми доходимо до кардинального питання у цілій цій справі. Чи Америка і цілий Захід знову повірять у добру волю Москви? Якщо так, то Москва, одержавши знову під час тривання „діялогу" все, те, чого вона потребує, перборовши свою нинішню економічну скруту, почне знову показувати „зуби". І яка є певність, що Москва щиро піде на зменшення нуклеарного озброєння, чи, навпаки, використає приспання чуйности Заходу, щоб далі, як це було до цього часу, зміцнювати свої воєнні спроможності. В цьому є ціла притичина справи.

Нам видається, що політика президента Реґена таки не зміниться. Бож він і раніше був готовий не тільки розмовляти, але й домовлятися з Москвою, але

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я

Д-р Ростислав Сочинський

Гіпотермія та відмороження

Недавно метеорологи заповіли дуже холодну цьогорічну зиму і з цього приводу американський державний Відділ Здоров'я поспішив опублікувати сиґнал тривоги, остерігаючи населення, що особи старшого віку найбільше ризикують життям від припадкової гіпотермії. Приблизно половина смертних випадків від цього раптового охолодження — це люди похилого віку, хоч точне число тяжко усталити, бо не всі лікарі як слід обізнані з симптомами цього недомагання, які можуть імітувати багато інших недуг.

Жертви гіпотермії — це здебільша самітні люди, віком 75 і більше років, які живуть у гірших від установленого стандарту й невідповідно огріваних приміщеннях, ті, які приймають певні успокоюючі ліки, наприклад, торазину або стелязину, що не дозволяють нормально реґулювати температуру тіла, а також ті, що терплять на затяжні недуги (цукриця, серцеві недомагання), які обмежують фізичну активність і духову проворність.

Назва „гіпотермія" — це комбінація двох грецьких слів: „гіпо", що означає низький, і „терме" — тепло. Вона відноситься до низької внутрішньої температури тіла, спричиненої зменшеною продукцією тепла організмом або збільшенням втрати тепла назовні, найчастіше ж об'єднанням обох положень.

Згідно з найновішими дослідами в ЗСА і Англії гіпотермію у літнього віку людей спричиняє затяжне виставлення організму на низьку зовнішню температуру, наслідки якої вимагають окремого лікування для порятунку від смерти й пізнішого максимального видужання.

Медицина розрізняє три ступні гіпотермії, а саме:

гостру — тоді, коли тіло тратить тепло швидко, не довше, як на протязі 6-ти годин;

незначну — при охолодженні, що триває 6 до 24 годин;

затяжну — себто таку, яка поступово розвивається на протязі довшого часу (понад 24 години).

Одні з важливіших охоронних засобів продукції внутрішнього тепла організмом при холодній погоді, це — тремтіння чи дрижання („від холоду") або відповідна руханка. Втрату тепла тілом може спричинити кондукція (провідність), випаровування або радіація (випромінювання). Змочення одежі дощем чи снігом збільшує втрату тепла; це саме відноситься до швидкого руху повітря (вітер).

Гіпотермію приписують не тільки до т.зв. „екзоґенних" (що приходять ззовні) спричинників, як наприклад, низька температура оточення, але також „ендоґенних" (що походять із середини організму) факторів: у випадках недуги Адісона, захворувань печінки (мотлиця), серцево-мозково-судинних недуг, надмірного уживання наркотиків і алкоголю тощо.

Також інші чинники можуть робити людей похилого віку більш вражливими на холод, а саме: недоживлення, нервово-м'язневі розлади, притуплення чуття, фізична нерухомість тощо.

Симптоми гіпотермії

Подаємо тут ознаки прохолодження при різних ступнях (Цельзія і Фаренгайта) внутрішньої температури тіла:

Ц.	Ф.	
37	98	— тремтіння,
36	96	— біль, ослаблення пам'яти (амнезія),
35	94	— нерозбірливість мови,
34	93	— недоладні рухи та хід,
33	92	— сильне дрижання,
32	90	— опухи кінцівок,
31	88	— ступор (остовпіння),
30	86	— негнучкість м'язнів, дрижання припиняється,
29	85	— сповільнення, або нереґулярність биття серця,
28	82	— послаблення віддиху, нераціональність думки,
27	80	— втрата притомности,
26	78	— серцева аритмія, можливий удар серця.

Фізіологічний відгук

Люди — це ізотермічні істоти, що містять в собі тепло, яке не зміняється і тому нам не так легко пристосуватись до низької температури. Ми потребуємо відповідну одежу, захист і зовнішнє тепло, щоб утримати температуру тіла на відповідному рівні. Одначе існують, може не великі, але все таки активні оборонні механізми в людськім організмі, які помагають боротися з холодом, затримуючи ядерне тепло на кошт периферійного (окружного) тепла через звуження капілярних (волосникових) кровоносних судин шкіри і виділення під впливом симпатичної нервової системи катехоліни, яка збільшує основний обмін речовин (метаболізм). Одночасно підноситься тиснення крови, приспішується биття серця і віддих.

(Закінчення на стор. 4)

Іван Боднарук

НАША ПЕРША СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА ВИСТАВКА

Наслідки ідейної праці заслужених діячів Стрия і Стрийщини не дали на себе довго ждати. Завдяки їм Стрийщина вибилася скоро на провідне місце в Галичині та вславилася своєю культурно-освітньою діяльністю. Показником і пречистим свідоцтвом праці тих визначних людей була головно сільсько-господарська виставка в Стрию в 1909 році, яка досьогодні живе в пам'яті західньоукраїнського громадянства і вкрила Стрийщину авреолею слави. Була вона завершенням і подсумком довголітньої економічної діяльности д-р Євгена Олесницького в Стрийщині. Ще тільки найстарші українські громадяни, а зокрема українські селяни, пам'ятають той радісний і ясний день, у якому відкрито ту виставку. Всі залі Народного Дому в Стрию наповнилися господарськими експонатами з усіх закутин Західньої України. Був це показ тих досягнень, на які за такий короткий час нашого загальнонаціонального, зокрема господарського відродження, зумів здобутися український народ, чи пак українське селянство. Кожне українське серце наповнилося тоді радістю і гордістю: подивляли нас тоді не тільки свої, а й чужі. На устах усіх було тоді прізвище: Олесницький!

Задумом Олександра Дениса Сембратовича, що був директором Молочарського Союзу в перших роках його існування, було уладження тієї виставки, першої в нас того роду виставки. Улаштовано виставку головно заходами Молочарського Союзу в Стрию, тієї наймолодшої тоді, але многонадійної установи нашого економічного життя. Для технічного переведення справи був зорганізований виконавчий комітет, у склад якого входили: д-р Ілярій Бачинський молодший, інж. Микола Левандовський, д-р Роман Перфецький, О.Д. Сембратович, д-р Єронім Калитовський, Володимир Устиянович і священики Северин Борачок, Микола Гошовський, Остап Нижанківський і Микола Матковський. Але ініціятором виставки й фактичним її організатором був О. Д. Сембратович.

Розміщено виставку в 17-ох кімнатах Народного Дому; займала вона теж усе подвір'я Народного Дому. Було понад 400 осіб, які виставляли господарські експонати, а виставлених експонатів кілька тисяч. Звиділи виставку приблизно 36,000 осіб з усіх закутин нашої країни. Відкриваючи виставку, розпочав д-р Олесницький свою промову такими словами: „З піднесеним серцем, з радісним чувством приступаємо до акту відкриття першої української хліборобської виставки. Маю це почуття і пересвідчення, і чує це напевно з нами і цілий український народ, що стоїмо перед моментом великої ваги, перед моментом, що запишеться незатертими буквами в історії нашого культурного розвитку".

На сільсько-хліборобській виставці 1909 року в Стрию показано національний дорібок не тільки в області хліборобства, але теж в інших ділянках нашого народного життя. Та виставка була завершенням довголітньої успішної праці на полі освіти й економіки. Відбулася вона вже після того, як Е. Олесницький покинув був Стрий. Була вона достойними проводами організатора Стрийщини. Австрійське міністерство рільництва прислало на виставку свого відпоручника, В. Харузека. Оглянули її Митрополит Шептицький, Владика Чехович, міністер для Галичини Дулемба, дехто з членів Виділу Крайового, віцемаршал Буковини д-р С. Смаль-Стоцький. На відкритті були присутні численні українські парляментаристи й соймові посли, а також представники наших освітніх і економічних установ.

Під час виставки відбулися Надзвичайні Загальні Збори крайового рільничого товариства „Сільський Господар", з якого то дня розпочалася нова доба в розвитку і праці цього товариства. Правдиві були слова народного трибуна Е. Олесницького, сказані в час відкриття виставки, бо після виставки почало наше господарське життя розвиватися жвавіше. Виставка розбудила велике зацікавлення народу, викликала назку дискусій у часописах на господарські теми. Інж. П. Волосєнка так писав в українській пресі: „Наша перша хліборобська виставка в Стрию зацікавила ширші круги, доказом чого було велике число відвідувачів. Ця виставка показала нам, чим ми багаті, а чого нам недостає. Не буду вичислювати подрібно всіх наших недостач, але скажу коротко, що в нас нема промислу. Виставка в Стрию повинна нас побудити до нового діла й кожному незрячому отворити очі. Ми всі повинні зрозуміти, що, маючи свій рідний промисел, не будемо годувати чужих своїми грішми і своїм людям дамо працю".

Молочарство становило на виставці центральне місце, бо сама виставка була уладжена головою „Молочарського Союзу". Після виставки „Молочарський Союз" дістав від міністерства рільництва в нагороду медалю „за працю над піднесенням рільництва".

Швидко після того „Маслосоюз" став нашою могутньою економічною установою і твердинею на західніх землях України. Тому був він сіллю в очах польського окупанта й польська преса безупинно цькувала проти нього. Визначився головно в цій роботі „славний" українoжерний „Ілюстровани Кур'єр Цодзенни" і видавець його шовініст посол М. Домбровський. Він нападав на все, що українське. Активніші провідники нашого народу після виставки почали звертати більшу увагу на кооперацію і Галичина вкрилася густою мережею кооператив усякого роду. Внаслідок політичного гніту Польщі наша молодь кинулася до праці на економічному полі.

Ганна Черінь

Самба

III.

Не дивлячись на такі проґресивні заходи і на те, що жінок завжди страшенно не вистачало, становище жінки в Бразилії було і ще є жалюгідне. 12-13 літніх підлітків, на зразок арабських звичаїв, змушували одружуватися з 50-60 літніми. 15-літня дівчина вважалася перестарком. На двадцять п'ять літ жінка вже мала десяток дітей, якщо до цього часу не вмерла в пологах. Єдиною розрадою жінок була Церква — просте пояснення надмірної побожности жінок.

У 1816 році померла мати принца Яго, і він мусів повернутися в Портуґалію й зайняти королівський престол. Своїм намісником у Бразилії він залишив сина Педра. Педро в 1822 році оголосив незалежність Бразилії, став королем, але в 1831 році зрікся престолу. В 1840 році королем став його син Педро II, що процарював 49 літ. Цей король, із успадкованими габсбурґзькими щелепами, ласкаво прозваний Бананом, був улюбленим монархом Бразилії. Він цікавився наукою й технікою, і за його царювання в Бразилії були заведені найновіші технічні відкриття світу: трамвай, запряжений мулами, у 1858 році — залізниця, а також телеграф. На той час приплив африканських рабів припинився, і Бразилія стала вибілюватися. До кави додавалося все більше молока! Одного разу король поїхав за кордон, а керівництво держави передав принцесі Ізабелі, людині проґресивних поглядів. Вона скоренько підписала закон про скасування рабства, в 1888 році. Але це коштувало королівської корони. Консерватори розсердилися й вигнали короля. Отак у 1889 році Бразилія стала республікою. Бразилія займає величезну площу, має багаті природні ресурси, але ще довго їй треба вистраждати, щоб зрівнятися з першими рядами цивілізації. Непрохідні зелені джунґлі, брак добрих шляхів сполучення, низький культурний рівень і злидні населення бльокують проґрес, хоч ряд її талановитих президентів різних характерів — від диктаторів до лібералів — приклади максимум старань для розбудови країни. Президент Варґас, що можна сказати процарював, з перервою, вісімнадцять років, визначався енерґійністю й винахідливістю. Він, кажуть, умів зняти шкарпетки, не скидаючи черевиків. При тому, він не любив багато говорити. Він, знову же кажуть, умів мовчати десятьма мовами. Але натомість він діяв. Подібно до Перона, Варґас хотів бути батьком свого народу. Він обмежив чужі підприємства, розбудував бразилійську індустрію, зліквідував дитячу працю, дав жінкам виборче право і поліпшив умови робітників. Один із сильних конкурентів Варґаса, Ласерда, створивши заколот та інтриґи навколо президентового сина Лютеро, заатакував президента в палаці Катете. Аніж скоритися, Варґас вибрав самогубство. З тих пір у президентському палаці ніхто не живе...

Другий видатний президент 1951-1961 років був сином чеських еміґрантів Йоселіно Кубічек. Він поставив собі мету: за п'ять років розвинутися на п'ятдесят . Він справді досягнув успіхів у розвитку індустрії та сільського господарства, будуванні шляхів і покращання для бідного люду. Щоб люди не збігалися на голод до Ріо та прибережних міст, Кубічек переніс столицю в центр країни, в новозбудоване місто Бразилію. Проте, його міроприємства ще більше пощербили бюджет, і З'єднані Стейти перестали позичати Бразилії гроші.

Тепер Бразилія гнеться під ударами інфляції, борги її астрономічно великі, здається, ще рік — і країна провалиться. Але вона живе, сміється, кохає, співає, гріється на сонці й витанцьовує самбу. Далеко не всі багачі вміють так насолоджуватися життям.

Тим часом ми освоїлись на новому місці. Готель Насіональ круглий, як велетенська катушка трансформатора — на мою думку, досить огидний формою. Всередині темно і вогко. Ми ніколи не вирішили, в котрий бік нам іти з ліфту до нашої кімнати і часто йшли в різні боки, зустрічаючися під дверима. Це навіть було своєрідне змагання — хто швидше. Два гарних ліжка, убиральня з дощиком, комора для вбрання і холодильник із спиртними напоями, пивом і всякими содами. Тут же рахунок, де ми повинні чесно зазначити, що ми випили. Ми полюбили бразилійське пиво „чоп" і місцеву соду — ґварану, зроблему з овочевого соку. В кімнаті досить чисто. Ми вгледіли тільки одного таргана, та й той, побачивши нас, дав драла. Одного разу ми насмілились вийти туди, де нібито повно злодіїв і чортів, і нічого такого там не знайшли. Навпаки, це був квартал дорогих модерних апартаментів, а також для них і для туристів, чудовий „шопінг молл" (так він і їхньою мовою називається). На „молі" чисто, гарно, музика грає, все спокійно. Гарно вдягнені люди — місцеві середняки й туристи — гуляють, бігають по крамничках, їдять у ресторанах і кафетеріях. Тільки каріоки (це так називаються мешканці Ріо) замовляють лише соду з коржиком або склянку пива з таком, а туристи — цілий обід, що на маштаби місцевої людини виглядає бенкетом. Тут стільки не їдять, як у нас, порції маленькі. Коли нас запросили в гості, то подали на шістьох стільки, як у нас, на наш сором, на одного... Після відвідин Ріо я місяців зо три врізала наші сімейні раціони, а потім усе пішло по-старому, з першою, другою, третьою і десятою стравою... Як його не їсти, коли маємо?! Колись у таборах була і для нас Бразилія...

Ми часто бігали на „мол" просто на „кафезіньо". Це — малесенька, цяцькова чашечка міцної, але не по-турецькому крутої кави. Її належиться пити без молока, але зількома ложечками цукру. Її сьорбають помаленьку, довго, з насолодою. А ми, звиклі до великих горняток кави з вершками, ковтали ту кавусю за один раз. Потім навчилися смакувати! Пили без цукру, а зате з чудовим морозивом.

На молі були крамнички з популярним серед туристів добром: печивом, шоколядою (вона тут погана), вином і пивом, сиром (чудовий і недорогий) і кавою, меленою і в зернах. Тут ми заздалегідь накупили кави для себе й на подарунки, по два з чимсь доляри за фунт. Потім ми бачили в іншому місці каву вдвоє дешевшу, але вже валізи були повні. Ми накупили всяких наїдків — печива, сиру, ковбаски й напоїв — і відчули себе як удома, з напакованим понікуди холодильником.

(Продовження буде)

Маямі в поклоні Патріярхові

В неділю, 21-го жовтня ц. р., понад 180 парафіян і гостей Української Католицької Церкви Успення Пречистої Діви Марії в Маямі, Фльорида, взяли участь у торжественній Службі Божій та Панахиді, які парох о. Стефан Зарічний відслужив за спокій душі нашого сл. п. Блаженнішого Патріярха та Кардинала Йосифа Сліпого з нагоди 40-го дня його смерти.

Після церковних відправ парафіяни та гості зібралися в церковній залі на Жалобну Академію й поминальний обід. По-мистецьки вдекорована сцена (проєкт А. Горака) впливала на піднесення поважного, достойного настрою. Програма, яку зорганізувала та нею вела Люба Маринюк, розпочалася виступом церковного хору під диригентурою Тараса Максимовича („Отче Наш" Вербицького, „Іже Херувім" Бортнянського). Поезії, присвячені Блаженнішому, виконали по-мистецькому Ірина Ракуш і молода декляматорка Наталя Трач. Слово про Блаженнішого Патріярха виголосив українською мовою д-р Юрій Цегельський, а о. Стефан Зарічний говорив про „Духовні ідеї Блаженнішого Кир Йосифа" по-англійському. Молитвою та спільним відспіванням гимну „Боже, вислухай благання" закінчено Жалобну Академію.

Під час обіду-тризни, який підготовили пані зі Сестрицтва Апостольства Молитви під проводом голови Джін Кочкодан, переведено з рамени Т-ва св. Софії збірку на Український Католицький Університет у Римі. На заклик Михайла Ковальчука зібрано на залі майже тисячу долярів і тим підкреслено зрозуміння для великого діла, над яким невтомно трудився та залишив нам у спадку Блаженніший Патріярх Йосиф.

Люба Маринюк

В МІСТІ РАНДОЛФ у стейті Массачусетс одна з учениць місцевої середньої школи постановила не вставати із свого місця, коли учні віддають салют національному прапорові та співають американський гимн. Її не можуть карати за те, бо це підпадає під закон про свободу вислову та думки, але вона постійно дістає погрози від невідомих людей та є в конфлікті із своєю учителькою, що опікується клясою. Учениця є жидівського походження.

ЦЕНТР КОНТРОЛІ ХВОРІБ в Атлянті, подав до загального відома, що число випадків таємничої хвороби АІДС, яка звичайно закінчується смертю, постійно збільшується, від 1981 року, коли вперше зробили діягнозу цієї недуги. Досі було в ЗСА біля 7,000 випадків, з яких 48 відсотків захворінь закінчилися смертю. Як відомо, недугу дістають гомосексуалісти, ті, які беруть дожильно наркотики, іміґранти з Гаїті і хворі на гемофілію, недугу крови.

СОЮЗОВІ ДІЯЧІ! ЩЕ ТІЛЬКИ ЧОТИРИ ТИЖНІ ТРИВАТИМЕ НАША ЮВІЛЕЙНА КАМПАНІЯ, ЯКА МАЄ ЗНАЧНО ЗБІЛЬШИТИ УНСОЮЗ НОВИМИ ЧЛЕНАМИ ТА ЗАГАЛЬНОЮ СУМОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. ТОМУ АПЕЛЮЄМО ДО ВАС, ЩОБ ПРИСВЯТИЛИ ВВЕСЬ СВІЙ ЧАС ТА ЕНЕРҐІЮ ДЛЯ ПРИДБАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЩОБ З ПОВНИМ УСПІХОМ ЗАКІНЧИТИ ЮВІЛЕЙ БАТЬКА СОЮЗУ!

Ювілей УНСоюзу в Торонто

Як уже інформовано, в неділю, 28-го жовтня ц. р., в авдиторії школи Вест Парк відбувся концерт з нагоди 90-ліття творчого існування нашої найстаршої установи, яка відіграла передову ролю в національно-культурному житті українців за океаном. Заслуги УНСоюзу дуже великі в усіх аспектах діяльности українського поселення. Ідейні принципи УНСоюзу, його безперебійне служіння рідній спільноті, своєму поневоленому народові і його 1000-літній культурі—узмістовили життьовий шлях багатогранної праці УНСоюзу в ім'я збереження нашої національної живучости на протязі дев'яти десятків років. Усі найбільші національно-громадські, культурно-харитативні та організаційні акції належать Українському Народному Союзові. Це справжня твердиня духового і матеріяльного життя українського поселення поза Україною.

Доцінюючи безчисленні заслуги УНСоюзу, влаштовано в Торонто гарне ювілейне свято, на якому словом і піснею складено поклін ювілятові.

Концерт відкрив дівочий хор „Веснівка" піснями: „Як я си заспівам", обр. Є. Козака, „Чайка степова" і „Ой, високі полонини", муз. Г. Жуковського. За мистецьке виконання і зворушливо-гарне звучання хору публіка рясними оплесками дякувала хорові і диригентці Квітці Зорич-Кондрацькій за виступ. Хористка „Веснівки" Леся Хичій вітала від імени хору УНСоюз і присутніх на святі членів Екзекутиви УНСоюзу.

З черги присутні прослухали привітальне слово д-ра Івана Флиса, головного предсідника УНСоюзу , який коротко підкреслив важливість ювілейних святкувань і пояснив символічну синтезу союзової відзнаки.

Основну доповідь про УНСоюз з ретроспективним насвітленням його праці виголосив д-р Петро Саварин, президент СКВУ. Він у знаменито опрацьованій доповіді, з'ясував передову ролю і значення УНСоюзу, характеризуючи всі важливіші етапи його дії. Доповідь дала вичерпний матеріял про УНСоюз. Публіка була заслухана цікавою розповіддю прелеґента. Його доповідь, добре композиційно складена, виголошена без емоцій, академічно, приємною діятонікою голосу, залишила дуже позитивне, гарне враження. Промовець проаналізував заслуги УНСоюзу, вичислив заслужених будівничих заморської твердині у ЗСА і союзових діячів у Канаді, серед яких великий вклад у розбудову союзової Канади дали: Володимир Косар, Володимир Гірняк і Богдан Зорич.

В програмі свята виступив також чоловічий хор „Бурлака" під професійним керуванням Олега Хмеля. Хор дуже добре проспівав: „Грай, бандуро, грай", муз. І. Шамо, „Дума про Нечая", муз. Д. Січинського, соліст О. Хміль, „Бандуристе, орле сизий", муз. Я. Орлова, „Україно" муз. Г. Китастого, соліст А. Сорока.

У програмі свята були ще такі точки: виступ бандуристів під проводом П. Бориса, приємний виступ Володимира Довганюка в ролі Гриця Зозулі, що сатирою і гумором відтворив епізоди та фраґменти нашого сучасного побуту.

Керівником імпрези був сенатор Павло Юзик, який на вступі прочитав офіційні привіти від уряду Канади. Привіт від відділу Комітету Українців Канади склав інж. Я. Соколик. Подяку гостям від Канадського Представництва зложила головна радна Текля Мороз. Свято закрив Василь Шаран-голова округи. Присутніми на імпрезі були члени Екзекутиви УНСоюзу: д-р Іван Флис, Гльорія Пашен, Уляна Дячук, Володимир Сохан, Степан Гавриш.

Ювілейний концерт закінчено співом українського національному гимну.

Присутній

Вийде збірник про Реґенсбурзький табір

В травні 1985 року має вийти друком об'ємиста документально-мемуарна книга збірник статтей, документів і спогадів про життя українців у таборі Ді-Пі на Оселі Ґанґтоферзідлюнґ у баварському місті Реґенсбурзі в Німеччині після Другої світової війни в роках 1945-49.

Хоч ідея видання такого збірника нуртувала серед деяких кіл уже досить давно, у конкретний плян вона „втілилась" щойно 1980 року разом із заснуванням Комітету колишніх мешканців Оселі Реґенсбурґ, а в 1982 році була схвально прийнята і затверджена учасниками З'їзду колишніх мешканців Реґенсбурзького табору.

За той, відносно короткий, час проведено велетенську працю, як у зібранні фондів, так і відшуканні, зібранні та опрацьованні потрібних матеріялів, документів і світлин. Не зважаючи на різні, передбачені й непередбачені, ускладнення, труднощі й затримки, вже всі матеріяли є в руках головного редактора проф. Омеляна Кушніра в Торонто, на якого спав увесь тягар редакторської праці. Половина з того вже мовно зредагована й відіслана до друкарні Мирона Баб'юка в Рочестері, а решту буде віддано до друку до кінця цього року.

Книга матиме біля 500 сторінок, ілюстрована численними (400) знімками та оригінальними документами. В ній будуть висвітлені всі аспекти таборового життя і діяльности та поміщено багато спогадів. І тут приходить ще одна проблема: поскільки матеріялів, а головно світлин надійшло більше, ніж було початково заплянованo—потребується додаткових фондів, щоб усі ці цінні речі помістити.

Тому Комітет звертається до всіх колишніх мешканців Реґенсбурзького табору складати додаткові пожертви або передплатити книгу в ціні 50 дол.

Книга буде цікавою не лише колишнім реґенсбуржцям, а й усім тим, що перебували в подібних таборах у Німеччині та всім, хто цікавиться тією добою нашої історії. А вже напевно стане автентичним джерелом для майбутніх істориків і дослідників.

Певну кількість примірників Збірника буде подаровано різним науковим установам та деяким університетам і бібліотекам у Америці і Европі. Книга має резюме в англійській і німецькій мовах. Короткі завваги до неї прислали полковник Яромир Поспішиль, колишній командувач американської армії в Реґенсбурзі, і полковник Карл Гільц, колишній директор УНРРА. Книгу фірмує НТШ, а також уже одержано її реєстраційне число в Конґресовій бібліотеці у Вашінґтоні.

З нагоди видання цього Збірника відбудеться на Союзівці при кінці травня 1985 року (Меморіял Дей вікенд) Другий Загальний З'їзд колишніх мешканців Оселі Реґенсбурґ, який збігається разом із раніше запланованим Четвертим З'їздом колишніх учнів Реґенсбурзької гімназії.

Через те, що в Америці час летить неймовірно швидко і що частенько ми забуваємо про „відкладені на пізніше" справи, проситься вже сьогодні вислати даток або передплату на Збірник „Реґенсбурґ", щоб уможливити його поширене і своєчасне видання.

Повторюємо адреси, на які слід висилати гроші: в Америці: M. Kawka, 2415 Devon Lane, Drexel Hill, Pa. 19026 ; в Канаді: W. Lubka, 79 Grayford Dr. Scarborough, Ont., M1W 3B5 Canada.

Теж не забудьте зазначити на календарі дату 25-27-го травня 1985 року і заплянувати приїхати на спільний З'їзд реґенсбуржців на Союзівці.

Людмила Почтар

Почався 34-ий рік праці Школи Українознавства в Дітройті

Новий шкільний рік у Школі Українознавства Товариства „Рідна Школа" в Дітройті почався у новонабутому будинку української католицької церкви НЗПДМ у Воррені, Миш.

Привітну авдиторію виповнили численні родини зі своїми дітьми-школярами, де відбулося врочисте Богослуження, відправлене душпастирями обох українських віровизнань: о. Абрагамом Мілєром, ЧСВВ, о. Олександром Биковцем, парохом української православної церкви св. Андрія і о. Володимиром Рибіцьким, ЧСВВ. Оба Василіянські отці—це сотрудники церкви Непорочного Зачаття.

Під кінець Богослуження о. О. Биковець звернув увагу на значення релігійного й українського національного виховання молоді та побажав батькам і школярам повного успіху в новому шкільному році.

Включаючи цей шкільний рік, Школі Українознавства сповниться 34 роки безупинної праці. Майже три і півдекади існування суботньої Школи Українознавства в Америці, де в приспішеному темпі заникають старі й постають нові установи, це велике досягнення українськoї метрополітального Дітройту.

Безупинна тривала підтримка нашої громади допомагає „Рідній Школі" продовжувати виховно-навчальну працю. В авангарді тієї допомоги стоїть Українська Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч". Вона щедро обдаровує наше шкільництво своїми пожертвами, а в цьому 1984-85 шкільному році вона зобов'язалась покрити цілорічні кошти вдержання двох кляс Школи Українознавства. За цю щедру пожертву Управа Товариства складає щиру подяку дирекції Кредитівки „Самопоміч" зокрема, голові Ради Директорів Богданові Андрушкові.

Запрошуємо проводи наших організацій, як також громадян-меценатів, стати фундаторами поодиноких кляс нашої школи, як це зробила згадана вгорі Кредитова Кооператива „Самопоміч". Це допоможе Управі Товариства звернути особливу увагу на приєднання усіх дітей до „Рідної Школи".

Осип Сливинський

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з **посмертними** згадками-некрологами, мають **бути не довші за три** сторінки машинопису, писані **через два інтервали** на друкарській машинці і лише **на одному боці** листка паперу. Якщо допис писаний **рукою, слід також** дотримуватися великих відступів **поміж** рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки **поміж рядками**, щоб було де поправити речення, якщо **зайде** потреба). Дописи слід надсилати до редакції **до десяти днів** після описаної події. Редакція **застерігає** за собою право скорочувати дописи і правити мову. **Просимо** дописувачів подавати повні імена і **прізвища** у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У **випадку англійських** назв чи прізвищ слід подати їх і **по-англійському** і по-українському. — Редакція.

Гіпотермія...

(Закінчення зі стор. 2)

Відмороження

Обмороження наступає у наслідок виставлення кінчин, включно з носом і вухами, на температури нижчі точки замерзання. Коли дана частина тіла (здебільша ноги) замерзає, творяться ледяні кришталі у тканині а вода витягається з клітин в позаклітинні простори. Коли кришталі збільшуються, вони механічно пошкоджують клітини і кровоносні судини. Клітинна деструкція може також наступити в наслідок травматичних змін у скупченні електролітів.

Відмороження проявляється спочатку білінням шкіри і відчуттям пекучости. Потім наступає задубіння і нечутливість. Тканина стає тугою, цупкою і врешті дуже твердою та замороженою. При розмороженні наступає досить сильний тупий біль , кінчина напухає і творяться на ній міхурчики. Часом захоплену частину прикриває чорний струп. Коли відмороження сягає глибоко, може наступити ґанґрена (змертвіння) і можливість утрати кінцівки через необхідну ампутацію.

Лікування

При легкій гіпотермії (температура тіла 32° Ц. — 90° Ф.) кожна метода привернення нормальної теплоти тіла буде корисна тому, що серцево-легеневі ненормальности у таких пацієнтів дуже рідкі. Коли ж пасивне нагрівання не дає бажаних наслідків на протязі однієї чи двох годин, треба застосувати активне огрівання і евентуальне приміщення такої особи у лікарні, зокрема тоді, коли: 1. причина гіпотермії не ясна, 2. існує можливість присутности іншої недуги і 3. пацієнт може повернутись у те оточення, серед якого ця гіпотермія постала.

Тяжка і постійна гіпотермія (температури нижчі 32° Ц. і 90° Ф.) без серцево-судинних комплікацій вимагає швидкого внутрішнього огрівання, чи то нагрітим звогченим киснем, чи дожильним впорскуванням рідин, нагрітих до температури 42° Ц. (108° Ф.) та обкутання пацієнта у шерстяну ковдру. Коли ж він не реагує підвищенням температури тіла одним ступнем Фаренгайта на годину, треба його також примістити у лікарні, зокрема у відділі інтенсивного лікування.

При тяжкій гіпотермії з серцево-судинною нестійкістю — одинокий засіб, що може врятувати пацієнта — це застосування т.зв. серцево-легеневого оживлення (СЛО), що поєднує віддих устами до уст хворого з ритмічним стисканням грудної клітки, заки амбулянс візьме його до лікарні, де хірург може відчинити грудну клітку і перевести безпосередній масаж серця.

Відмороження лікувалось колись повільним огріванням, або натиранням відморожених частин тіла снігом. Сьогодні цієї методи, яка може принести велику шкоду, більше не поручається. Вказаним є швидке місцеве нагрівання незачепленими морозом руками, або іншим теплим предметом, тепла купіль і теплі напитки без алькоголю. Температура огріваючих предметів і напитків не сміє перевищати 43° Ц. (110° Ф.) бо при вищих температурах знечулені частини можуть бути наражені на попарення.

Профіляктика

Запобігання гіпотермії полягає на збільшенні продукції внутрішнього тепла, додаючи зовнішнє тепло та найважніше зменшенні втрати тепла на зовні. Це можна робити через раціональне відживлення, яке постачає організмові відповідне паливо, уникання контакту з холодними предметами, зокрема металевими, багатоверствовий одяг з добрими ізоляційними властивостями, без того щоб він гамував доплив крови, як це роблять нарукавні пов'язки, які стискають зап'ястки, або тісні панчохи та черевики. Тепле накриття голови особливо важливе, бо багато тепла гине через неприкриту голову. Старших віком осіб треба усвідомлювати і навчати, як розпізнавати ранні симптоми цього інколи смертоносного недомагання.

50-ліття УЗХ у Чикаґо

Як час минає! Пливуть літа рікою. Ще, здається, недавно був я на уродинах, відтак на христинах чикаґського 12-го Відділу, був на 25-літті, коли вже прийшла зміна варти, коли прийшли нові подвижники праці, нові загартовані боротьбісти з України, що змагалися там з окупантами, щоб нести поміч бідним і обездоленим у важкій добі воєнної хуртовині. Йшли жінки, бо жінка може бути мистцем, стрільцем, купцем і найкраще надається подавати допоміжну руку, пошану, найкраще надається бути сестрою милосердя. Без жінок жадна армія не може виграти війни. Церква і жінка — це два великі атрибути визвольної боротьби. Промовці на вічах відійдуть, а на їх заклик йдуть ті жінки, що добровільно без військової мобілізації і муштри хочуть бути самаритянками. Організація Українських Націоналістів проголосила по прогрі підпільну боротьбу в Україні. Емісари полк. Євгена Коновальця, голови УВО, а відтак ОУН, приїхали і на континент Америки. Допоможіть нам, будь ласка, чим хата багата, — просили вони. Українські жінки відчули голос, так як козаки запорожці, що на шум Дніпра почули невольників у Туреччині, і відповіли: „Чую, чую" і Дніпр укрили байдарки, а лиман човни вкрили.

Так і українські жінки з Америки відізвалися словами: „Чую, чую!" І американську землю покрили відділи Золотого Хреста, бо не могли отримати дозвіл називатися Червоним Хрестом, що є міжнародною організацією.

Історія 50-ліття Золотого Хреста чекає ще свого історика, щоб зібрав матеріяли до великого альманаху великої роботи УЗХреста. Моя ціль — коротко написати про імпрезу 50-ліття УЗХ в Чикаґо.

Власними силами відділ змобілізував письменників, поетів, яких очолила відома вже всім невтомна Ганна Черінь, яка спеціяльно написала оду в честь золотого ювілею та гимн УЗХ, музика Мирона Федорева. Олександра Мудра, як і Ганна Черінь, членка відділу, скомпонувала молитву УЗХ в поезії.

Ювілейна книжка програми імпрези, як мене інформували, зібрала на 4,000 дол. оголошень, що свідчить про популярність відділу в громаді.

Змістовне привітання голови Головної Управи УЗХ Наталії Іванів, а відтак її слово у програмі, як теж Ганни Черінь, полонили увагу слухачів-гостей. Програму відкрила діюча голова відділу Ореста Яримович. Після внесення прапорів і по гимні УЗХ 200 присутніх вшанували пам'ять померлих членок УЗХ. З оригінальних членів старої еміграції залишилася ще одна — Антонина Куропась, яка була 15 років головою, а тепер є почесною головою відділу.

Довше слово на тему: „Півстоліття" мала Павлина Різник, яка також є одною із оригінальних вже американської генерації але вихованої в Україні. Вона добре знає тему, бо мала різні уряди, а тепер є місто-головою Центральної Управи. Приїхала з Флориди та ще й з мужем Володимиром, який ніколи не оминає важних імпрез ОДВУ-УЗХ. Це теж бувший голова ОДВУ, який переживав у Ню Йорку.

У мистецькій частині програми взяли участь Павло Покорний і Орися Покорна, яка акомпаньювала на фортепіяно для солістки сопрано Оксани Макогон з Торонто, та вокальний дует „Лідан".

Бенкет-обід був бездоганний. З нами були наші священики — митрат Маріян Бутринський і о. Андрій Шагала, що молитвою перед і після імпрези мав окремо скомпоноване слово з молитвою. Треба ще додати, що відділ УЗХ в Чикаґо брав участь у збірці одного мільйона бондів, які українці склали на купно Liberty Ship. Збірку очолив адв. Роман Смук. Відділ сходився раз на тиждень і робив бандажі для армії.

На закінчення програми відзначення вісім колишніх голів відділів від початку дотепер: Антонина Куропась, Ольга Романюк-Муць, Ольга Масник, Ванда Урбан, Анна Рибак, Ольга Семчишин, Евгенія Верес і Марія Громяк. Грамотами зі золотою емблемою 50-ліття відзначені вони за вірне служіння українському народові в рядах Українського Золотого Хреста. Програмою вміло провадила Анна Кузик.

Степан Куропась

Чи нова...

(Закінчення зі стор. 2)

не ціною повного морального упадку Заходу. Домовлятися — так, але одночасно озброюватися, щоб могти протиставити Москві — якщо на це буде потреба — силу. Якщо так, то немає підстави для паніки в тих колах, які думають, що Реген, задоволившись великим виборчим успіхом, готовий занедбати поставу чуйности супроти СССР. А вже зовсім не мають рації ті „пацифісти" (а їх не бракує, особливо в Европі), які радять Регенові зробити якісь попередні концесії для Москви, щоби цілковито придбати симпатії у можновладців на Кремлі. А чому не навпаки? Чому не примусити Москву дати якісь докази своєї доброї волі?

А від Москви можна було б багато дечого зажадати. Справа Афганістану. Чи про неї вже забули на Заході?

Ясно, що Москва не піде на жадні поступки в Афганістані. Значить перейти до порядку денного над цією справою, бо також ясно, що власними силами Афганістан визволиться не може. А Польща? Чи завжди має над цією країною висіти загроза совєтської агресії (хоч ця агресія давно вже доконана), а значить, жадних надій на визволення? Коли ж ідеться про Україну, Кавказ, Білорусь тощо, то про ці країни й нації немає чого і говорити. Москва твердить, що це „внутрішня" справа СССР, а Захід, на жаль, проти таких позицій Москви не виступає...